

PYHÄTUNTURIN KANSALLISPUISTON RUNKOSUUNNITELMA

METSÄNTUTKIMUSLAITOS
TUTKIMUSALUETOIMISTO

METSÄNTUTKIMUSLAITOS
Tutkimusalue toimisto

**PYHÄTUNTURIN KANSALLISPUISTON
RUNKOSUUNNITELMA**

**Hyväksytty ympäristö-
ministeriössä 13.6.1986**

S I S Ä L L Y S L U E T T E L O

	SIVU
ESIPUHE	4
1. PYHÄTUNTURIN KANSALLISPUISTON HOIDON JA KÄYTÖN ERITYISTAVOITTEET	5
2. YLEISPIIRTEINEN MAANKÄYTTÖ	5
3. LIIKKUMISMÄÄRÄYKSILTÄÄN ERILAISET OSA-ALUEET ...	5
4. HOIDON OSA-ALUEET JA NIIDEN HOIDON TAVOITTEET ..	6
4.1 Luonnonvarainen alue	6
4.2 Luonnontilan palautusalueet	6
4.3 Luonnonhoitoalueet	6
4.4 Kulttuurimaisema-alueet	6
4.5 Historialliset ja esihistorialliset paikat	7
4.6 Palvelualueet	7
5. ELÄIMISTÖN HOITO	7
6.	
6.1 Opastuskeskus	8
6.2 Opasteet	8
6.3 Luontopolut	8
6.4 Opastustoiminta	8
6.5 Esitteet ja oppimateriaali	9
7. PALVELUVARUSTUS JA HUOLTO	9
7.1 Yleistä	9
7.2 Tiet	9
7.3 Retkeilypolut	9
7.4 Levähdys- ja keittopaikat	10
7.5 Telttailualueet	10
7.6 Sisämajoitus	10
7.7 Hallinnon ja valvonnan rakenteet	10
7.8 Huolto	11
7.9 Toteuttamisjärjestys	11
8. MATKAILUN YRITYSTOIMINTA	11
9. LUONNON HYÖDYNTÄMINEN	12
9.1 Poronhoito	12
9.2 Marjastus ja sienestys	12
9.3 Kalastus ja metsästys	12
9.4	
9.5 Maa-ainesten ottaminen	13

	SIVU
10. TUTKIMUS JA OPETUS.....	13
11. YHTEISTYÖ VIRANOMAISTEN JA YRITYSTEN KANSSA.....	14
12. ERIKSEEN VAHVISTETTAVAT SUUNNITELMAT.....	15
13. KARTAT.....	15
13.1. Alueen yleiskartta.....	16
13.2. Maankäytön osa-alueet Palvelualueet ja niiden varustus.....	17

LIITTEET:

Liite 1 PYHÄTUNTURIN KANSALLISPUISTON KUVAUS

1. Alueen historia.....	18
2. Alueen geologinen kuvaus.....	18
3. Puiston perustamishistoria.....	20
4. Alueen kasvillisuus.....	20
5. Alueen eläimistö.....	21
6. Matkailutoiminta.....	21

Liite 2 ALUEEN TÄHÄNASTINEN HOITO; KÄYTTÖ JA KÄVIJÄMÄÄRÄT 22

Liite 3 KIRJALLISUUS 24

Liite 4 YMPÄRISTÖMINISTERIÖN KIRJE 25

ESIPUHE

Asetus eräistä valtion omistamille alueille perustetuista kansallispuistoista ja luonnonpuistoista (932/1981) edellyttää, että kullekin puistolle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Tämä koostuu toiminnan tavoitteet ja laajuuden määrittelevästä runkosuunnitelmasta sekä myöhemmin laadittavista yksityiskohtaisemmista erityissuunnitelmista. Hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaa ympäristöministeriö.

Pyhätunturin kansallispuiston runkosuunnitelma on laadittu mainittuun säädökseen perustuen ja metsähallituksen suunnitteluohjeiden (LS 1, 13.1.1982 ja LS 1019, 3.11.1982) mukaisesti. Suunnittelussa on noudatettu myös luonnonsuojelun alueiden hoitotoimikunnan mietinnössä (komiteamietintö 1982:26) esitettyjä periaatteita. Runkosuunnitelmaluonnoksen laati metsäntutkimuslaitoksen kokeilualuehallinnosta muodostettu suunnitteluryhmä, jonka puheenjohtajana toimi metsätaloudentarkastaja Tuomo Kotimäki kokeilualuetoimistosta ja sihteerinä kansallispuiston valvoja Tapani Vartiainen Pyhätunturin kansallispuistosta sekä jäsenenä Pohjois-Suomen hoitoalueen vt. aluemetsänhoitaja Reijo Jokinen 31.12.1984 saakka ja aluemetsänhoitaja Paavo Hokka 1.1.1985 alkaen, metsätekniikko Aimo Jokela kokeilualuetoimistosta ja luonnonsuojeluvartija Olli Autto Pallas-Ounas-tunturin kansallaispuistosta. Lisäksi suunnitteluryhmään kuuluivat pysyvinä asiantuntijoina tutkija Pentti Sepponen metsäntutkimuslaitoksen Rovaniemen tutkimusasemalta, kunnanjohtaja Pauli Laurila Pelkosenniemen kunnasta ja matkailuasiamies Tapio Kostamo Kemijärven kaupungista. Poronhoitoa käsittelevän osan asiantuntijana toimi poroisäntä Juha Oins ja puiston geologiaa käsittelevän osan kirjoitti geologi Jorma Räsänen Geologian tutkimuskeskuksesta Rovaniemeltä.

Suunnitteluryhmä asetettiin 8.6.1984 Pyhätunturilla pidetyssä puistosuunnitelman alkukokouksessa. Kokouksessa oli mukana n. 25 puiston suunnittelusta kiinnostunutta naapuria, matkailuyrittäjää ja valtion virastojen edustajaa. Alkukokouksessa käyty keskustelut ja siellä tehdyt kirjalliset ja suulliset ehdotukset ovat olleet käytössä tämän suunnitelman koostamisessa. Suunnitteluryhmä piti kolme kokousta ja luovutti runkosuunnitelmaluonnoksen metsäntutkimuslaitokselle 13.6.1985.

1. PYHÄTUNTURIN KANSALLISPUISTON HOIDON JA KÄYTÖN ERITYISTAVOITTEET

Pyhätunturin kansallispuisto on perustettu säilyttämään eteläisen suur tunturijonon ainutlaatuiset geologiset muodostumat ja niihin liittyvät tunturimetsät. Kansallispuiston hoidossa korostetaan geologisten muodostumien ja suoluonnon pysyttämistä alkuperäisessä muodossaan ja niiden esittelyä luontopoluilla (kohta 13, kartta 1).

Puistossa pyritään säilyttämään lappalaisten historialliset uhripaikat Uhriharjulla ja Pyhäkurussa. Puistossa ovat myös kristinuskon tuloon liittyvät vanhat kastepaikat Pyhänkasteenlampi ja Pyhänkasteen putous, jotka säilytetään luonnontilaisena kokonaisuutena.

Matkailun tarvitsemat reitit ja luontopolut suunnitellaan siten, että kohteiden luonnontila säilyy. Puiston hoidossa huolehditaan erityisesti tutkimus- ja opetusmahdollisuuksien säilymisestä. Kasvitieteellisesti arvokas Karhunotkon Tunturilammen alue varataan ainoastaan tieteellistä tutkimustoimintaa varten. Luontopolkujen keskeisinä opetuskohteina ovat tunturimetsien ja -soiden biologia sekä tuntureiden geologia.

2. YLEISPIIRTEINEN MAANKÄYTTÖ

Kansallispuisto jakaantuu 15 km²:n suuruisen nähtävyysosaan ja 26 km²:n suuruisen syrjäosaan (kohta 13, kartta 1). Nähtävyysoosan muodostaa puiston keskiosa, jossa sijaitsevat tunturit ja niiden välissä olevat kurut sekä metsäsaarekkeet. Puiston etelä-, länsi- ja pohjoisosa ovat syrjäosaa, joka muodostuu vanhoista metsäalueista ja erityyppisistä soista.

Kansallispuiston nähtävyysosaan keskittyvät matkailijoita palvelevat varustukset ja opastustoiminta. Syrjäosa jää luonnontilaiseksi ja sinne varataan ainoastaan mahdollisuus perustaa ratsastusreitti.

3. LIIKKUMISMÄÄRÄYKSILTÄÄN ERILAISET OSA-ALUEET

Kansallispuiston perusosa muodostuu nähtävyysoosasta, jossa liikkuminen on vapaata, mutta leiriytyminen ja tulenteko sallitaan vain huolletuilla keittopaikoilla ja telttailualueilla.

Suurin osa puiston syrjäosasta kuuluu erämaaosaan, jossa leiriytyminen ja tulenteko on kokonaan kielletty lukuunotamatta poronhoitotyön edellyttämää leiriytymistä ja tulentekoa. Alueelle ei tehdä retkeilijöitä palvelevia

rakenteita eikä aluetta huolleta. Täten kävijät joutuvat tuomaan itse roskansa pois.

Kansallispuiston rajoitusosia ovat Karhunotko-Tunturilammen alue, joka suljetaan kokonaan sekä Metsäkurujen kulumiselle alttiit aluetta (kohta 13, kartta 2). Metsäntutkimuslaitos voi päätöksellään sulkea tilapäisesti sellaisia puistonosia, joita tarvitaan eläimistön tai kasviston suojelemiseksi, kulumisen ehkäisemiseksi tai tukimusta varten.

Puiston perusosaan kuuluva koillisnurkka säilytetään erityisalueena, johon matkailun edellyttämiä rakenteita (kohta 12).

4. HOIDON OSA-ALUEET JA NIIDEN HOIDON TAVOITTEET

4.1. Luonnonvarainen alue

Kansallispuiston alueesta n. 98 % on luonnonvaraista aluetta. Näillä alueilla ei puututa luonnon omaan kehitykseen muulloin kuin metsäpaloa sammutettaessa ja vähäisessä määrin mikäli tutkimustoiminta sitä vaatii.

4.2. Luonnontilan palautusalueet

Runsaasta käytöstä kuluneet alueet pyritään palauttamaan luonnontilaisiksi. Tällaisia alueita ovat Uhriharjun laita ja Karhunjuomalammen kämpän ranta. Rakennetuista alueista pyritään maisemoimaan luonnontilaisiksi Keropiritin ylämajanympäristö ja Kultakeron huipulle johtavan huoltotien ympäristö.

4.3. Luonnonhoitoalueet

Karhunotkon alue Pyhätunturin kansallispuistossa on kasvitieteellisesti arvokasta ja siellä pidetään harvinaiset kasviesiintymät elinvoimaisina käsittelemällä tarvittaessa varjostavaa puustoa.

4.4. Kulttuurimaisema-alueet

Kansallispuiston kulttuurimaisema-alueet keskittyvät Tunturilammen ympäristön niittyalueelle. Osa niityistä idetään kunnossa niittämällä ja samalla kunnostetaan heinäsuovia.

4.5. Historialliset ja esihistorialliset paikat

Urhiharjun ja Pyhäkurun alueet ovat olleet lappalaisten vanhoja jumalten palvomispaikkoja 1600-luvulle saakka. Samalla alueella tapahtui myöhemmin kristinuskoon kääntymisen joukkokasteella, johon viittaavat paikannimet Pyhänkasteen lampi ja putous. Nämä historialliset paikat varustetaan kohdeopastella ja niiden ympäristö siistitään.

Noitatunturin laella oleva vanha palovartijan maja on historiallisesti arvokas ja se kunnostetaan erillisen suunnitelman mukaan (kohta 12). Majan kunto on erittäin heikko, mutta se on syytä ainakin kattaa uudelleen. Koska majan jätehuolto on erittäin vaikea järjestää, kehoitetaan kävijöitä kuljettamaan itse pois kaikki roskansa. Majan esittelyä varten rakennetaan kohdeopaste.

Tunturilammen pohjoisosan vanhoista savottakämpistä entisöidään osa ja niiden toimintaa esitellään kohdeopastein. Kämppien ympäristö hoidetaan alueen kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Kämppien entisöintiin otetaan puutavara lähiympäristön metsistä erillisen puuhuoltosuunnitelman mukaisesti (kohta 12).

4.6. Palvelualueet

Palvelualueet on esitetty kohdassa 13 (kartta 2). Suurin osa poluista on jo valmiina ja niiden lisätarve kartoitetaan. Polkuihin liittyvät opastus-, levähdys- ja keitto-paikat, telttailualueet ja päivä- sekä autiotupa ja niiden välitön ympäristö. Palvelualueet ja niiden hoito on esitetty tarkemmin kohdassa 7.

5. ELÄIMISTÖN HOITO

Mikäli jokin eläinlaji lisääntyy puiston alueella niin, että siitä aiheutuu puistolle tai lähiympäristölle ilmeistä vahinkoa tai jos vahinko on ennakoitavissa, voidaan viranomaiselle tai muulle henkilölle vyöntää voimassa olevan metsästyslain ja -asetuksen puitteissa erillinen lupa ko. eläinlajin metsästämiseen. Luvan myöntää ympäristöministeriö ja siinä on mainittava sallitut pyyntimenetelmät.

Riistantutkimuslaitokselle varataan mahdollisuus tehdä tutkimustyötä puiston alueella.

6.

6.1. Opastuskeskus

Opastuskeskus on valmistunut v. 1984 puiston ulkopuolelle hotelli Kultakeron läheisyyteen. Opastuskeskuksen pinta-ala on n. 300 m² ja siinä on tilat tiedotusta ja opastusta varten sekä näyttelytila. Auditoriotila on n. 50 ihmiselle. Lisäksi opastuskeskuksessa on henkilökuntatilat. Opastuskeskuksen varustuksesta laaditaan erillinen suunnitelma (kohta 12).

6.2. Opasteet

Retkeilypolkujen alkupisteisiin kansallispuiston rajoille rakennetaan opastustaulut puistoa esittelevälle kartta-teksti- ja kuva-aineistolle sekä järjestyssäännöille (kohta 12). Retkeilypolkujen mielenkiintoiset ja erikoiset paikat varustetaan kohdeopastein. Puiston rajoille on asetettu maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaiset rajakilvet. Metsäntutkimuslaitoksen vahvistamat tienvarren rajakilvet asetetaan länsipään laajennusosaan Huttukankaan metsätautoteiden varsille.

Retkeilypolut on merkitty metsävyöhykkeessä puihin maalaetuilla oranssimaalirenkailla. Tunturipaljakassa ovat puiset reittiviitat. Noitatunturin rinteille asetetaan vielä puiset reittiviitat ja vanhat kivimaalimerkinnot poistetaan Polkuverkostolle asetetaan puiston rajoille polun päätepistettä tai välietappia ja etäisyyttä osoittavia viittoja. Samanlaisia viittoja asetetaan myös tupien läheisyyteen. Polkujen turvallisuutta parannetaan asettamalla vaarakohtiin varoitusmerkit ja asettamalla polkujen alkupisteisiin selostus ja kartta polusta.

6.3. Luontopolut

Luontopolkuja on valmiina yksi, Isonkurunkankaan polku. Se on noin 4 km pitkä rengasmainen ja siinä esitellään lähinnä metsäluontoa ja kosteikkoja 11 rastilla. Polusta on opasvihkonen. Tälle polulle laitetaan lisää kohteita ja opasvihko uusitaan. Polkua jatketaan noin 800 m:n pituisella pitkospuulenkillä Tuntuiaavalle. Kummatkin polut varustetaan kohdeopasteilla.

Isonkurunkankaan luontopolulta pyritään suunnittelemaan pistopolku Kultakeron laelle ja siinä esiteltäisiin kohdeopastein kasvillisuusvyöhykkeet. Isonkurun retkeilypolku varustetaan geologiaa esittelevin kohdeopastein.

6.4. Opastustoiminta

Tähän mennessä opastustoimintaa on ollut kesäisin kesäkuun puolivälistä syyskuuhun. Oppaita on ollut aikaisemmin yksi, paitsi kesällä 1984 kaksi. Puiston valvoja opastaa

myös tarvittaessa. Opastustoimintaa lisätään heti, kun opastuskeskus saadaan toimimaan. Opastustoiminnan kannalta on tärkeää saada ainakin yksi vakinainen ympärivuotinen opas.

6.5. Esitteet ja oppimateriaali

Kansallispuistosta tehdään seuraavat yleisölle tarkoitetut painotuotteet:

- värillinen ja nelikielinen esite, jossa on korkokuvakartta
- luontopolkujen kohdeselostus ja reittikartta
- muuta oppi- ja esitemateriaalia tarpeen mukaan

7. PALVELUVARUSTUS JA HUOLTO

7.1. Yleistä

Kansallispuiston palveluja kehitetään ennen kaikkea päiväkävijöiden tarpeita varten. Puistossa on olemassa hyvä palveluvarustus ja sen laatua parannetaan yhä. Leirintäalueita, lomakyliä tai hotelleja ei puistoon rakenneta.

7.2. Tiet

Vanhan puiston alueella on Suomen nuorisoliiton Keropirtin tie, joka jatkuu Keropirtiltä noin 500 m palaneelle ylämajalle. Ylämaja paloi keväällä 1984 ja se kuului Keropirtille. uuta majaa ei rakenneta. Tie suljetaan Keropirtin tontin rajalla.

Ylimääräistä liikkumista teillä olisi syytä rajoittaa esimerkiksi puomeilla. Länsipään laajennusosassa Huttukan-kaalla on metsäautoteitä noin 1,5 km. Rajoille asetetaan teiden laitaan tievarsirajakilvet. Kultakeron koillisnurkasa olevalla laajennusosalla on TV-mastolle johtava tie. Tästä laajennusosasta tehdään erillinen suunnitelma (kohta 12).

7.3. Retkeilypolut

Retkeilypolut esitetään kohdassa 13 (kartta 2). Runkopoluston muodostavat reitit opastuskeskus- Karhunjuomalammen tupa- opastuskeskus ja Karhunjuomalammen tupa - Huttuloman tupa. Polkureittiä opastuskeskus - Oravanlampi täydennetään paluureitillä Oravanlammilta Isonkurun suuhun ja reitillä Noitatunturi - Annikinlampi. Yhteyspolkuina kunnostetaan Kultakeron päältä polku Karhunjuomalammin tuvan polkuun ja väli Pyhäjärvi - TV-maston tie.

Puiston alueelle on raivattu hiihtoreittejä, jotka paikoitellen erkanevat kesällä käytettävistä retkeilypoluista. Retkeilykartoissa nämä reitit on merkitty lyhyellä katkovii-valla.

7.4. Levähdys- ja keittopaikat

Kansallispuistossa ovat seuraavat keittopaikat: Isonkurunsuu, Pyhänkasteenlampi, Annikinlampi ja Oravanlampi. Huttulomaan on ulkoilukartassa merkitty keittopaikka, vaikka sitä ei virallisesti ole olemassa. Tuvan läheisyyteen rakennetaan telttailualue ja keittokatos.

Pyhänkasteenlammen keittopaikka tullaan poistamaan, koska alue halutaan säilyttää arvokkaana historiallisena kohteena. Isonkurunsuun, Annikinlammin ja Oravanlammin keittopaikat varustetaan laavulla, tulisijalla ja istuinpuilla. Jätehuolto järjestetään vain Isonkurunsuulle. Retkeilijöitä kehoitetaan tuomaan roskansa pois.

Näköalapaikat Peurakerolla, Uhriharjulla ja Isonkurunkankaalla (kohta 13, kartta 2) varustetaan istuinpuilla. Levähdys- ja keittopaikoille asetetaan opastustaulu, jossa on kansallispuiston kartta ja järjestyssäännöt.

7.5. Telttailualueet

Huttuloman autiotuvan ja Karhunjuomalammen päivätuvan lähetyville varataan mahdollisuus telttailuun raivaamalla paikat videlle teltalle. Keittokatosta lukuunottamatta ei Huttulomalla tarvita muuta varustusta autiotuvan läheisyyden vuoksi. Karhunjuomalammen telttailualueella on käytettävissä päivätuvan palveluvarustus.

7.6. Sisämajoitus

Kansallispuistossa on kaksi tupaa. Karhunjuomalammella on päivätupa, jossa ei ole yöpymismahdollisuutta. Ruokailua varten tupaa on varustettu kaasukeittimellä ja välttämättömillä keittoastioilla. Huttuloman autiotuvassa on samanlainen keittomahdollisuus sekä yöpymismahdollisuus.

Noitatunturin laella oleva palovartijan maja on rapistunut ja toimii vain tuulen suojana.

7.7. hallinnon ja valvonnan rakenteet

Puistohallinnon henkilökunnan tiloja on opastuskeskuksessa. Puiston eteläosaan rakennetaan valvontatupa, joka varataan puiston valvonnasta ja hoidosta vastaavan viranomaisen käyttöön. Tupaa voivat käyttää sopimuksen mukaan myös alueen tutkijat. Karhunjuomalammen läheisyydessä on vanha ja pienivalvontatupa, joka ei vastaa nykypäivän vaatimuksia eikä ole käytössä.

7.8. Huolto

Autiotuvilla on jätesäkkitelineet ja jätteille väliaikaisvarasto polttopuuliiterin yhteydessä. Palavat jätteet poltetaan puistossa. Talvella jätteet kuljetetaan pois valvonnan ja huollon yhteydessä. Palamattomat kesäjätteet joudutaan jättämään väliaikaisvarastoihin.

Kummallakin tuvalla on pieni yksipaikkainen käymälä. Tialle rakennetaan kunnolliset kaksiosaiset käymälät joko kompostoinnilla tai ilman. Käymäläjätteet joudutaan kuljettamaan pois talvella.

Puistosta saa ottaa alueen polttopuuhuoltoon ja puiston rakenteisiin tarvittavaa puuta erikseen vahvistettavan polttopuusuunnitelman mukaan (kohta 12). Tarvittaessa poltto- ja rakennuspuu voidaan tuoda myös ulkopuolelta. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden entisöimistä ja huoltoa varten tarvittava puu otetaan puuhuolto-suunnitelmassa osoitetuilta paikoilta.

7.9. Toteuttamisjärjestys

Ensiksi rakennetaan Isonkurunsuun ja Annikinlammen keittopaikoille laavut, tulisijat ja istuinpuut. Tupien käymälät uusitaan ja palovartijan majan katto korjataan. Suunnitellut reitit merkitään maastoon. Näiden jälkeen rakennetaan Oravanlammen keittopaikalle laavu varusteineen ja Tunturilammen läheisyyteen valvontatupa.

8. MATKAILUN YRITYSTOIMINTA

Pyhätunturin kansallispuisto tarjoaa jylhät maisemat matkailulle kaikkina vuodenaikoina. Tähän asti on matkailuteollisuuden aluejako ollut varsin selvä: kaikki matkailurakenteet Keropirtin retkeilymajaa lukuunottamatta ovat kansallispuiston ulkopuolella. Hotelli Kultakero on ollut toiminnan keskipisteenä ja ennen opastuskeskusta myös opastustoiminta hoidettiin hotellin tiloissa. Luonto- ja erämaapalvelut, levähdyspaikat lyhytaikaisille pysähdyksille ja nähtävyydet ovat puiston sisällä, mutta varsinaiset majoitus- ja ravitsemuspalvelut ovat puiston ulkopuolella.

Kansallispuiston koilliskulmaan liitetty yli 100 ha suuruinen maa-alue on ennen puistoon liittämistä merkitty Pelkosenniemen kunnan osayleiskaavaan matkailun erityisalueeksi. Siihen on ollut tarkoitus rakentaa uusi pohjoiseen päin viettävä laskettelurinne. Koska alue poikkeaa jo nykyisellään suuresti puiston muista osista (radiomaston huoltotie ja sähkölinja), siitä laaditaan erityissuunnitelma (kohta 12).

9. LUONNON HYÖDYNTÄMINEN

9.1. Poronhoito

Kansallispuistossa sallitaan poronhoito ja sen harjoittamisen edellyttämien rakenteiden tekeminen. Samoin sallitaan poronhoitoon tarvittavan puun ottaminen ja käyttäminen puiston alueella puistohallinnon osoittamasta paikasta ja poronhoitoon liittyvä leiriytyminen, tulenteko ja moottorikelkalla ajo. Uusia teitä ei rakenneta.

Kansallispuiston palveluvarustus on keskittynyt nähtävyysosaan puiston keskelle. Tämän osan ulkopuolelle jääville alueille ei suunnitella polkuja ja palveluvarustuksia. Puiston etelä- ja pohjoisosiin jää rauhallisia alueita poronhoitoa varten. Retkeilypolkuja ei suunnitella kurujen läheisyyteen porojen putoamisvaaran vuoksi. Retkeilijöitä kehoitetaan jättämään porot rauhaan ja koirien irrallaan pitäminen puistossa on kielletty. Porojen talviruokinta ohjataan samoille paikoille joka vuosi kulttuurikasvien leviämisen ehkäisemiseksi ja tarvittaessa asetetaan liikkumisrajoituksia poronhoidon kannalta tärkeille alueille.

9.2. Marjastus ja sienestys

Puiston alue on kohtalaisen merkittävä mustikankeruupaikka. Puolukkaa on heikosti vanhoista luonnontilaisista metsistä johtuen. Variksenmarjaa on runsaasti kerojen laitamalla, mutta sen poiminta on vähäistä, koska se ei vielä ole kaupallinen marja. Tunturiaavalta saa suomuraimia kohtalaisesti suotuisana kesänä. Sienien keruu on vähäistä.

Marjastus ja sienestys sallitaan muualla paitsi suljetuissa osissa Karhunotko - Tunturilammen ja Metsäkurujen alueilla. Marja- ja sienitutkimuksia varten varataan alueita metsäntutkimuslaitoksen omalla päätöksellä. Tutkimuskoeala ja muut vastaavat alueet varustetaan keruukielto-alueiksi.

9.3. Kalastus ja metsästys

Puiston alueella on kalastus ja metsästys kielletty. Hirveajo voidaan metsäntutkimuslaitokselta saadulla luvalla sallia Huttukankaan ja Siurujoen välisellä liitosalueella.

9.4. Suomen nuorisoliiton Keropirtille on rajattu 2,85 ha:n suuruinen vuokratontti puiston itäpäähän. Lisäksi Oy Suomen Yleisradio Ab:lla on 13 ha:n suuruinen tontti Kultakeron huipulla ja siihen liittyy myös vuokrattu tiealue. Rovaniemen puhelinpiirillä on vuokrattuna ula-asemarakennusta varten 0,25 ha suuruinen tontti Kultakeron huipulla. Pyhäjärven paliskunnalla on erillinen vuokrasopimus poroaidoista.

9.5. Maa-ainesten ottaminen

maa-aineksen keruu on kielletty. Puistohallinto voi myöntää kaivoslain mukaisen valtauksen haltijalle virallisen luvan kullanhuuhdontaan. Luvassa määritellään millaiset toimet kullakin valtausalueella ovat sallittuja.

10. TUTKIMUS JA OPETUS

Luonnon tarjoamat edellytykset kansallispuiston alueella tapahtuvalle metsäluonnon tutkimukselle ovat hyvät. Puisto tarjoaa tutkittavaksi monenlaisia eloyhteisöjä peräpohjalaisista kangas- ja suometsistä tunturipaljakkaan. Myös kasvu-paikatyypeissä esiintyy suurta vaihtelua rehevimmistä lehdosta karuimpiin kuiviin kankaisiin. Laajennusosassa on puistoon liitetty myös metsänhoidon piirissä ollutta metssää, mikä tarjoaa omia mahdollisuuksiaan näiden alueiden kehityksen seuraamiselle. Koska puisto on merkittävää matkailualueetta, se on mielenkiintoinen myös metsien virkistyskäyttötutkimuksen kannalta.

Tähänastinen tutkimustoiminta puiston alueella on ollut verrattain vähäistä. Lähinnä kasvistosta ja eläimistöstä on tehty joitakin selvityksiä, jotka selviävät puistoa käsittelevästä kirjallisuusluettelosta (liite 3). Mainittavia ovat esimerkiksi Kalliolan ja Sorsan tekemät kasvistoa ja kasvillisuutta käsittelevät selvitykset ja Salkion eläimistöä koskevat havainnot. Metsäntutkimuslaitoksen eri osastoilla ei ole sanottavaa tutkimustoimintaa alueella nykyisin, lukuunottamatta metsänjalostuksen tutkimusosaston "pluspuita" ja metsänhoidon tutkimusosaston Rovaniemen tutkimusaseman tutkijoiden puistoon perustamia metsänraja-koealoja. Koealat kuuluvat osana laajempaan tutkimushankkeeseen.

Lähitulevaisuudessa puistoon kohdistuu lisääntyvää tutkimus-aktiviteettia. Edellämainittuja metsänrajakoealoja tullaan mittaamaan säännöllisin väliajoin ja ne voivat verrattain helpon saatutettavuuden vuoksi palvella myös näytealoina tämän alan kansallista ja kansainvälistä retkeilytoimintaa. Luonnontilaisten metsien kehityksen ja rakenteen tutkimusta varten metsänhoidon tutkimusosasto perustaa puiston alueelle pysyviä koealoja eri tyyppisiin metsiin.

Myös monikäyttötutkimus lisääntyy puiston alueella. Sinne perustetaan koealojen matkailun ympäristövaikutusten (roskaantumisen, maaston kulumisen ym.) seuraamiseksi sekä marja- ja sienisatojen luontaisen vaihtelun selvittämiseksi. Puisto tarjoaa verrattain hyvät mahdollisuudet myös riistan-tutkimukselle.

Tärkeimpiä ja kiireellisimpiä tutkimustehtäviä tulevat olemaan puiston kasviston ja kasvillisuuden sekä eläimistön tähänastista perusteellisempi kartoittaminen. Se on välttämätöntä paitsi tutkimus- myös puiston opetuskäytön

tehostamisen kannalta.

Puiston kohtuullinen etäisyys Lapin läänin suurimmista asutuskeskuksista tarjoaa hyvät mahdollisuudet puiston opetuskäytön tehostamiseen. Se tarjoaa hyvät edellytykset biologisten aineiden, maantieteen ja geologian maasto-opetukselle. Puiston kautta on helppo suunnata myös metsäoppilaitosten ja yliopistojen opiskelijoille järjestämiä retkeilyjä. Opetustoiminnan tehostaminen edellyttää kuitenkin puiston opastavan henkilökunnan ja opastuskeskuksen näytekokoelmien tehokasta kehittämistä. Opetusta palvelee myös opastuskeskuksen kuva- ja filmimateriaalin täydentäminen puiston alueelta.

11. YHTEISTYÖ VIRANOMAISTEN JA YRITYSTEN KANSSA

Metsäntutkimuslaitos pyrkii yhteistyöhön kansallispuiston sijainti- ja naapurikuntien sekä muiden kansallispuistosta kiinnostuneiden tahojen kanssa puiston hoitoa ja käyttöä sekä kehittämistä koskevissa asioissa. Yhteistyötä edellyttävät erityisesti puiston koillisosan suunnittelu ja matkailun yritystoiminnan koordinointi.

Kansallispuistossa ja Pyhätunturin alueella ei ole järjestettyä pelastuspalvelua. Kansallispuiston kahdelle tuvalle on puhelimet, joista voi tehdä onnettomuusilmoituksen. Talvella pelastuspalvelu tapahtuu moottorikelkoilla ja kesällä kantamalla lähimmän autotien päähän. Pelastuspalvelusta ja palontorjunnasta laaditaan yhdessä niistä vastaavien viranomaisten kanssa erityissuunnitelma (kohta 12).

Pelastuspalvelua ja palontorjuntaa varten laaditaan kartta, johon on merkitty henkilö- ja maastoautolla ajokelpoiset tiet (kohta 13, kartta 2). Palontorjuntaa varten merkitään myös vesipaikat. Nuotiopaikoille laitetaan opaste-
taulut, joissa on ohjeet avotulen käytöstä.

Kansallispuiston alueella pyritään kehittämään tutkimusyhteistyötä yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa. Opetuskohteiden kehittäminen ja niistä tiedottaminen pyritään hoitamaan yhteistyössä Lapin läänin kouluviranomaisten kanssa.

12. ERIKSEEN VAHVISTETTAVAT SUUNNITELMAT

Kansaallispuistoa varten laaditaan seuraavat hoito- ja käyttösuunnitelmaan liittyvät erityissuunnitelmat, jotka asianmukaisesti vahvistetaan metsäntutkimuslaitoksessa.

- puiston koillisosan käyttö
- palovartijan majan kunnostus
- savottakämppien kunnostus
- opastuskeskuksen varustus
- opastustaulujen sisältö
- puuhuoltosuunnitelma
- palo- ja pelastustoimen suunnitelma

13. KARTAT

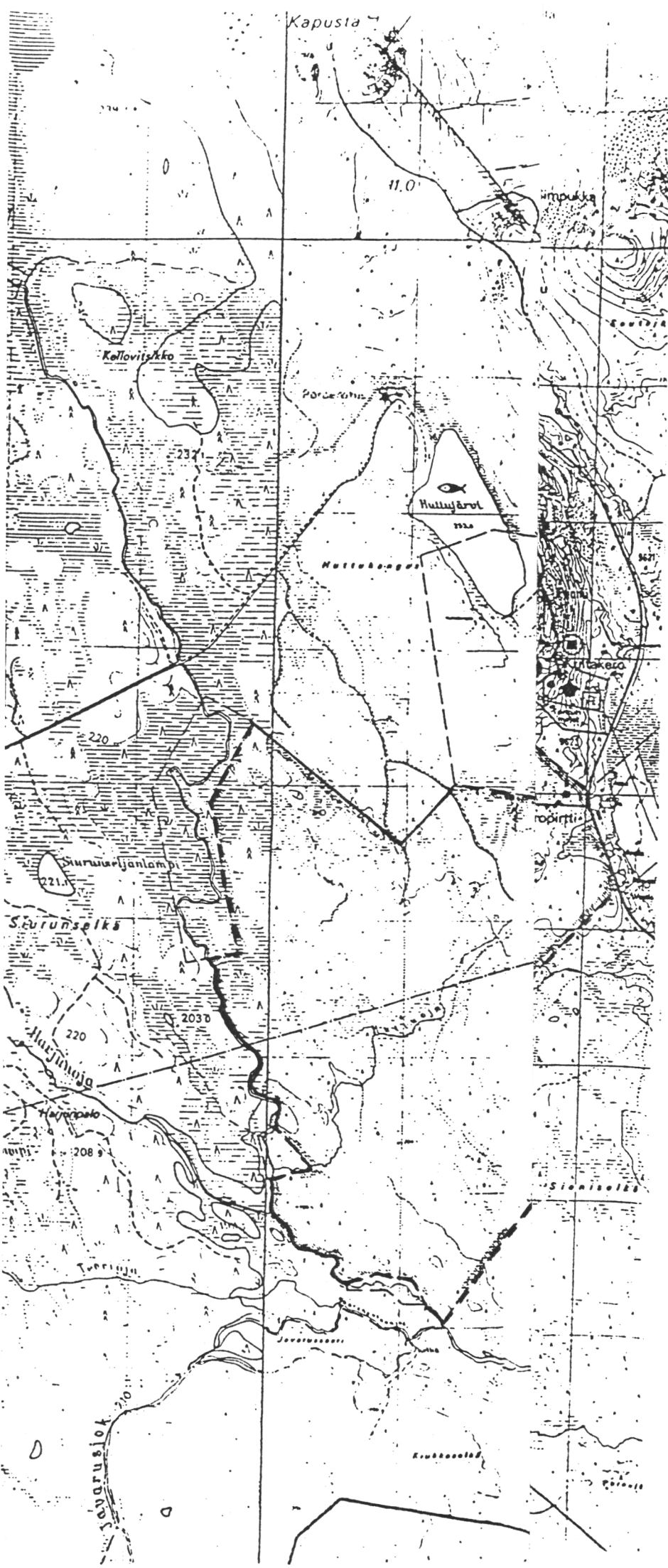
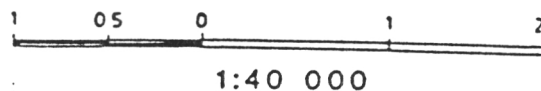
13.1. Alueen yleiskartta

13.2. Maankäytön osa-alueet, palvelualueet ja niiden varustus

PYHÄTUNTURIN KANSALLISPUISTO

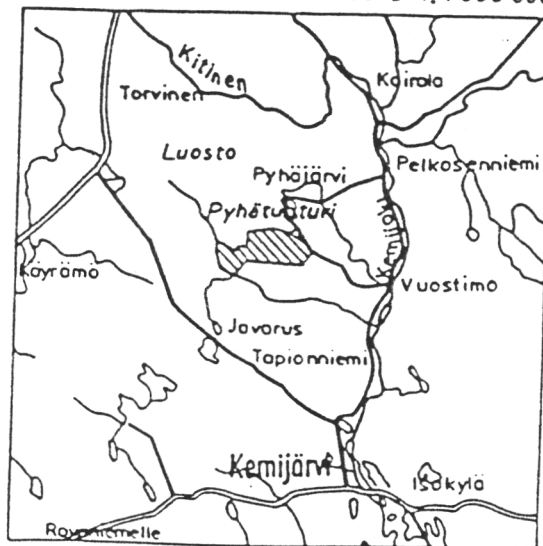
RUNKOSUUNNITELMA

KARTTA 1 Alueen yleiskartta

INDEKSI

Mittakaava 1:1 000 000

PYHÄTUNTURIN

KANSALLISPUISTO

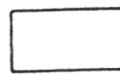
RUNKOSUUNNITELMA

KARTTA 2 Maankäytön
osa-alueet,
palvelualueet
ja niiden varustus

1 05 0 1 2 km

1:40 000

Nähtävyyssosa:

Perusosa

Syrjäosa:

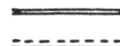

Erämaaosa

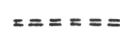

Rajoitusosa

Vuostimoon
Kemijärvelle

Henkilöautokelpoinen tie

Maastoautokelpoinen tie

Retkeilypolku

Hiihtoreitti

Luontopolku

Autiotupa

Telttailualue

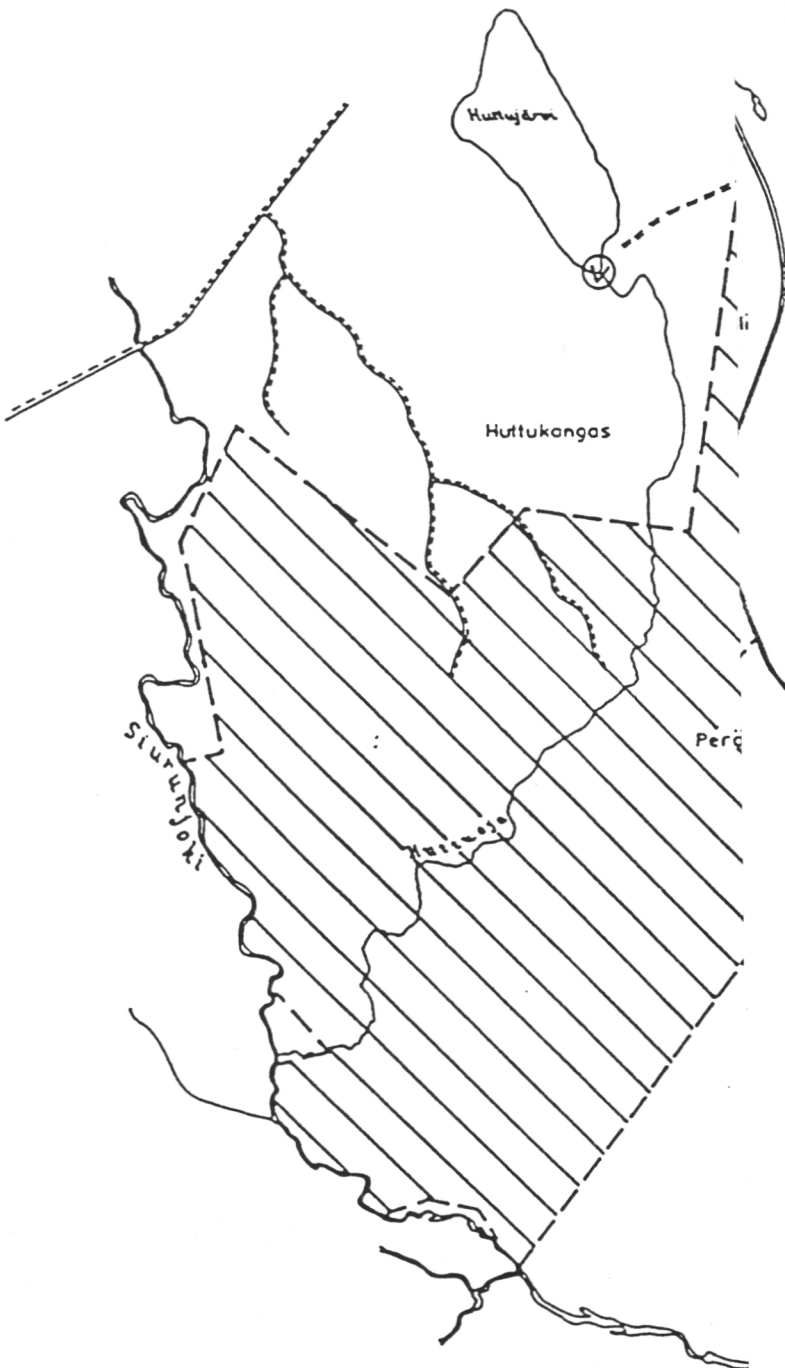
Keittopaikka

Pysyvä vesipaikka

Puhelin

Liite 1. Pyhätunturin kansallispuiston kuvaus

1. Alueen historia

Pyhätunturi on ollut ylimuistoisista ajoista lähtien lappalaisten pyhittäjäpaikka. Tähän ovat vaikuttaneet tunturin mahtavuus ja kerojen huipuilta avautuvat laajat näköalat. Lappalaiset ovat vaeltaneet tunturilleen kesäisin vesiväyliä pitkin, talvisin ajaneet poroilla pitkin jäätyneitä joki- ja järviuomia ja jäätyneitä aapasointa. Poroerotuksien ja vasanmerkistämisen jälkeen he ovat vieneet uhrinsa Pyhäkurun seidalle ja Uhriharjulle Tätä jatkui 1600-luvun loppupuolelle, kunnes Esaias Mansvetuksenpoika Fellman käänsi lappalaiset joukkokasteella kristinuskoon Kemin Lapin alueella. Perimätiedon mukaan kasteesta jäivät nimet Pyhänkasteenputous ja Pyhänkasteenlampi.

Kasvitieteilijät ovat olleet liikkeellä hyvin varhain. G. Wahlenberg on käynyt jo v. 1802. Silloin hän löysi mm. *Luzula spicata* - tähkäpiipon, jota ei ole myöhemmin nähty. Metsänhakkaajat olivat töissä 1900-luvun alussa. Silloin hakattiin kerojen eteläpuolelta määrämittahakkuilla mäntysahapuuta. Siltä ajalta on vielä säilynyt useita kämpänpohjia ja jopa hevosvarsiteitten pohjiakin on havaittavissa. Lähimain samoihin aikoihin olivat myöskin kullankaivajat etsimässä kultaa kurujen seinämistä. Henry Kerkelä hakkasi v. 1906 luolan Isonkurun seinämään Kultekeron puolelle. Kultakeron nimen väitetään tulleen tästä.

Pyhätunturin alue on ollut suosittu matkailualue jo ennen kansallispuiston perustamista. Kemijärven kunta rakennutti v. 1928 Isonkurun suuhun autiotuvan, joka oli ensimmäinen Lapissa. Maja paloi parikymmentä vuotta myöhemmin. Varhaishistoriaan kuuluu myös palovartijan maja Noitatunturin huipulla.

2. Alueen geologinen kuvaus

Kansallispuiston aluetta hallitsee massiivinen, yli 500 metriä korkea, kurujen katkoma tunturijakso, jonka viisi erillistä lakea yhdessä muodostavat Pyhätunturin. Geologisesti Pyhätunturi kuuluu samaan ryhmään kuin Luosto-, Levi- ja Yllästunturi, jotka ovat kvartsiitteja ja syntyneet yli 200 milj. vuotta sitten.

Vanhimmat kansallispuiston alueella tavatut kivilajit ovat yli 2500 milj. vuoden ikäisiä vulkaniitteja. Ne kertovat meille ammoisina aikoina tapahtuneesta tulivuoritoiminnasta, jolloin valtavat määrät sulaa laavaa ja tuhkaa purkautui maan uumenista. Kyseiset vulkaaniset kivet ovat kuitenkin kansallispuistossa maakerrosten peittämiä, joten niitä voimme nähdä vain lohkareina.

Tulivuoritoiminna jälkeen tapahtui maankuoren muodonmuutoksia, kuten poimutuksia ja siirroksia. Tunturin nykyinen pääkivilaji, kvartsiitti, on syntynyt jo olemassa olleen vanhemman kallioperän rapautumistuotteista.

Muodostuman alaosissa, puistoalueen eteläreunalla, esiintyy vuorettavia konglomeraatti- ja kvartsiittikerroksia ja kerrospinkkoja. Alkuaan ne ovat olleet karkeaa soraa ja hiekkaa, jota vuolaasti virtaava vesi kuljetti ja lajitteli. Veden virtausnopeuden pienetessä ne kasautuivat kerroksittain paikalleen, kuten tapahtuu nykyisinkin jokien suistoalueilla.

Mistä sitten ovat peräisin nämä valtavat sora- ja hiekkmäärät? Lähtöpaikkaa emme voi tarkoin selvittää, mutta konglomeraattien palloista saamme jonkinlaisen kuvan siitä, millaisista kivilajeista tämä n. s. sedimenttimateriaali on lähtöisin. Toisin sanoen tiedämme, että ennen kyseisten hiekkojen syntyä on ollut monenlaisia kivilajeja. Osa niistä on syntynyt maankuoren sisällä kivilajista, osa tulivuorenpurkauksissa ja osa aikaisemman kallioperän rapautumistuotteista kuten Pyhätunturikin.

Pyhätunturin rinteet ja laet ovat kvartsiittia, joka kerros kerrokselta on syntynyt virtaavan veden lajittelusta, melko puhtaasta kvartsihiekkasta. Kerrosten rajat erottuvat tummina raitoina, ja usein kerrokset muodostavat noin metrin paksuisia kerrospinkkoja. Näitä kerrospinkkoja on yleensä kahta eri tyyppiä; toisissa pinkat rakentuvat "vinoista", eli ns. ristikerroksista, toisissa pinkan suuntaisista kerroksista. Niissä nähdään aaltokuvioita eli aallonmerkkejä, joita tavataan nykyistenkin vesistöjen hiekkarannoilla. Rakenteet kertovat meille mm. sen, että veden virtausnopeus ja määrä on vaihdellut melko säännöllisesti, ja että hiekat ovat kerrostuneet suhteellisen matalaan veteen. Toisin sanoen hiekat vähitellen täyttivät sitä allasta, mihin ne kerrostuivat.

Puistoalueen pohjoisreunalla muodostuman ylimmät osat ovatkin jo osin vedenpinnan yläpuolelle kerrostuneita hienorakeisia hiekkajoja ja silttejä. Niiden yhteydessä esiintyy myös laava- ja tuhkasynnyisiä kiviä, mistä päätellen maankuoren kehitys johti jälleen tulivuoritoimintaan. Vulkanitiittien osuus hiekkakerrostuman suhteen on kuitenkin mitätön; vulkaniittiteja on kerrostunut vain muutaman sadan metrin vahvuudelta, kun taas Pyhätunturi-muodostuman konglomeraatti- ja kvartsiittikerrosten paksuus on yli kolme kilometriä.

Kerrostumisensa jälkeen hiekat vähitellen kivettyivät ja joutuivat mukaan maankuoren liikuntoihin. Poimuttamisen aiheuttamassa korkeassa paineessa ja lämpötilassa silloiset hiekkakivet osittain sulivat, uudelleenkiteytyivät ja saivat pääosin nykyiset piirteensä. Alunperin likimain vaakasentoon syntyneet kerrokset ovat paikoin lähes pystyyn kääntyneitä ja kohoavat nyt kovina, hyvin kulutusta kestävinä kivilajeina ympäristönsä yläpuolelle.

Terävasärmäinen lohkarikko, rakka, joka nykyään verhoaa tunturin laet ja rinteet, on syntynyt kallion rakoihin tunkeutuneen veden jäätyessä ja rikkoessa kallion pinnan. Tällaista ilmaston aiheuttamaa rapautumista ei kovinkaan kivilaji voi murenematta kestää.

3. Puiston perustamishistoria

Pyhätunturin kansallispuisto perustettiin v. 1938 30 km²:n suuruisena Kemijärven ja Pelkosenniemen kunnan rajalle ja v. 1982 liitettiin lisää 11 km. Puistoa hallitsee metsäntutkimuslaitos. Pyhätunturi on maisemallisesti kuin Lappi pienoiskoossa ja sellaisena se on haluttu rauhoittaa. Kansallispuisto käsittää keskeisimmän osan vuorijonosta. Kerot muodostavat kaarimaisen seitsemän kilometriä pitkän jonon itä-länsi suunnassa. Kerojen nimet ja korkeudet merenpinnasta ovat idästä lähtien Kultakero 500m, Ukonhattu 490 m, Noitatunturi 540 m, Laakakero 520m ja Peurakero 504 m. Pyhätunturia sanotaan Suomen eteläisimmäksi suurttunturiksi. Aapasoitteen keskeltä se nousee 375 m ja näkyy peninkulmien päähän. Maisemallisena erikoisuutena ovat kerojen väliset kurut, joita on 9 kappaletta. Kurujen pohjilla näkee kirkkaanvihreitä sammalkasvustoja ja pieniä kirkkaita lampia. Mahtavin kuru on Isokuru Kultakeron ja Ukonhatun välissä. Se on noin puolitoista kilometriä pitkä ja 220 m syvä. Kauneimmaksi kuruksi sanotaan Peurankurua, vaikka se on erittäin karu.

4. Alueen kasvillisuus

Kansallispuistossa on niukasti tyypillistä paikallista suoluontoa. Eteläpuolella on Tunturiaapa. Se on pienialainen, mutta sieltä löytyy useita suotyyppejä. Vesistöjäkään ei ole kovin paljon, vain muutama pieni lampi ja puro. Länsiäässä kansallispuisto rajoittuu Siurujokeen. Seudun kivilajista ja rakkakivikoista voi päätellä kansallispuiston kasvillisuuden olevan vähälaisen. Puuraja sijaitsee alempana kuin muilla suurttuntureilla. Tämä johtuu jyrkistä ja kivikoisista rinteistä. Mäntyrjana korkeus vaihtelee 320 metristä 400 metriin. Ylimpänä tunturissa tapaa paikoitellen runsaastikin tunturikoivuja, kitukasvuisia pajuja ja lumen maahan painamia katajia. Alarinteiden ja kosteikkojen kasvillisuus on paikka paikoin yllättävän rehevää. Kansallispuiston eteläosassa on erittäin kauniita ja kasvuisia männiköitä. Vuosisadan vaihteen hakkuista johtuen sekaan on tullut myös nuorempaa puuta. Länsipään männiköt ovat hyvin vanhoja ja keloja on runsaasti. Pohjoisrinteellä ovat vanhat luppokuusikot vallitsevina. Kansallispuiston yleisin metsätyyppi on variksenmarja - mustikkatyyppi. Tunturin juurella Tunturiaavan rimpinevan ympäriltä löytyy monia pienialaisia suotyyppejä. Pohjoisrinteellä on rинnesoita. Kansallispuistossa ei ole yhtään rauhoitettua kasvia. Harvinaisin on kerojen päällä kivien koloissa kasvava liesu. Reheviltä purojen varsilta ja kuruista löytyy näyttäviä kasveja, kuten pohjan sinivalvatti, musta ja punanen konnanmarja, lettorikko, maariankämmekkä, kaarlenvaltikka, kellomainen sinilatva, lapin leinikki ja soreahiirenporras. Varsinaisia tunturikasveja on vähän. Niistä voidaan mainita silikkö, kurjenkanerva, tunturilieko ja riekonmarja. Kasvillisuus on kartoitettu v. 1939 ja silloin löytyi 162 alkuperäistä putkilokasvilajia ja 16 kulttuuritulokasta.

5. Alueen eläimistö

Kansallispuistossa on hyvä suojapaikka monelle lintu- ja eläinlajille. Metsänhakkuiden vuoksi kolopesijöillä ei ole juuri muuta paikka missä pesiä. Niinpä puistossa onkin voimakas palokärki-, käpytikka-, pohjatikka- ja tervapääskykanta. Pohjanlepakoita on myös. Metsäkanalintuja on myös paljon, erityisesti metsoa ja pyytä. Harvinaisin lin on kotka (pesivänä). Muita harvinaisia (ei pesiviä) voidaan mainita sinipyrstö, pikkutikka, käenpiika, pyrstötiainen, sirittäjä, mehiläishaukka, tunturipöllö. Muuttomatkalaisista voi tavata sinirinnan, kapustarinnan, koskikaran, lapinsirkun. Pesinnän lopettaneita ovat kapustarinta, keräkurmitsa ja huuhkaja. Nisäkkäistä sutta ja ahmaa ei ole tavattu viitentoista vuoteen. Karhua ja ilvestä tavataan usein. Pikkujyrsijöistä on mielenkiintoisin tunturisopuli, joka välillä katoaa ja sitten saattaa ilmestyä laumoittain.

6. Matkailutoiminta

Pyhätunturin alueelle rakennettiin ensimmäinen matkailumaja 1930-luvulla Pyhäjärven taakse. Tiestön valmistuttua alkoi matkailutoiminta vilkastua huomattavasti. Kemijärven kunta rakennutti matkailumajan kansallispuistoon v. 1954. Seuraavana kahtena vuosikymmenenä rakennettiin majoja lisää j anykyään alueella onkin n. 600 vuodepaikkaa. Kansallispuiston rajalle rakennettiin Kultakeron hotelli laskettelurinteineen. Pyhätunturin alue tarjoaa monipuolista ohjelmaa vaativallekin matkailijalle ympäri vuoden. Kansallispuisto on tässä merkittävällä sijalla. Puistossa on hyvin merkittäviä retkeilyreittejä yli 20 km, useita tulentekopaikkoja, yksi päiväkäyntikämppä ja yksi autiotupa, jossa voi yöpyä. Kivikkoiseen Isonkuruun on rakennettu pitkospolku ja jyrkkiin kohtiin portaita. Reittiverkosto jatkuu kansallispuistosta Luostolle. Kansallispuiston esittelyä ja opastusta varten on valmistunut opastuskeskus.

Liite 2. Alueen tähänastinen hoito, käyttö ja kävijämäärät

Pyhätunturin kansallispuiston valvonnasta ja hoidosta ovat tilapäisesti vastanneet Rovaniemellä ja Muoniossa toimivat METLAN aluehallinnon virkamiehet. Vakinainen kansallispuiston valvojan virka on saatu 1.4.1984 alkaen. Ennen virkaa puistoon on ehditty tehdä palveluvarustusta, Huttulammen autiotupa, Karhujuomalammen päiväkämppä, Isonkurun pitkospuut ja Kurunsuun portaat, luontopolku, retkeilyreitit ja myös jätehuoltoon on kiinnitetty huomiota.

Isonkurun autiotuvan rakentamisen myötä v. 1928 alkoi alueelle tulla enemmän matkailijoita. Tuvan vieraskirjan mukaan kävijöitä oli ollut muutama sata vuosittain. Teiden ja majojen rakentamisen myötä 1950-luvulla matkailijamäärät kasvoivat huomattavasti. Kävijöiden runsauden vuoksi eräät alueet kuuluivat selvästi. Eräs tällainen alue on Kemijärven matkailumajan, nykyisen Keropirtin ylämajan seutu. Maja paloi keväällä 1984. Vanhemmalta ajalta on jäänyt myös reittimerkkejä puihin ja kiviin. Kävijämäärästä ei ole tietoa ennen tupien rakentamista. Karhujuomalammen päivätupa on rakennettu v. 1978 ja otettu käyttöön maaliskuussa. Huttuloman autiotupa on rakennettu v. 1980 ja otettu käyttöön maaliskuussa 1980.

Taulukko 1. Pyhätunturin kansallispuiston tupien kävijämäärät vv. 1978-83

Karhujuomalampi

Vuosi	Kuukausi						
	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä
1978	-	-	769	1379	58	361	491
1979	13	426	1505	2314	87	272	602
1980	22	759	225	2211	126	336	456
1981	36	732	1776	1997	114	199	411
1982	43	754	938	2052	24	245	613
1983	25	489	1876	2188	58	292	575
1984	30	863	1927	2170	34	358	716

Vuosi	Kuukausi					
	elo	syys	loka	marras	joulu	Yht.
1978	611	778	27	56	23	4553
1979	505	886	39	92	112	6853
1980	602	979	31	27	111	5885
1981	490	1091	90	27	83	9536
1982	500	1245	76	60	57	6607
1983	476	1375	101	46	77	7578
1984	674	1591	176	129	222	8863

Huttuloma

Vuosi	Kuukausi						
	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä
1980	-	-	128	1182	39	96	135
1981	9	322	926	1301	71	88	123
1982	7	333	1022	1259	14	108	136
1983	7	267	1176	1113	9	91	126
1984	3	324	1213	1219	12	55	228

Vuosi	Kuukausi					
	elo	syys	loka	marras	joulu	Yht.
1980	128	328	10	1	32	2071
1981	213	431	4	28	31	3547
1982	145	477	11	30	25	3567
1983	142	588	14	42	37	3612
1984	99	536	51	30	114	3854

Tupien nimikirjoitusmäärä ei anna täysin oikeaa kävijämäärää. Maalis-huhtikuun sesonkiaikana kaikki eivät käy tuvissa eivätkä kirjoita nimeään. Karhujuomalammen päivätuvalla totuuden mukainen kävijämäärä on noin 8500 ja Huttuloman autiotuvalla n. 4000 henkilöä. Puiston vuotuinen käyttö keskittyy kevättalven hiihto-, syksyn ruska-ajan sesonkiin. Tutkimustoiminta alueella on ollut varsin vähäistä.

Liite 3. Kirjallisuus

Perusinventoinnit ja -tutkimukset

- ERIKSSON, J.V ja STRID, Å. 1969. Studies in the aphyllorales (basidiomycetes) of Northern Finland. Rep. Kevo Subarctic Res. Station 4:112-158.
- HILDEN, K. 1913. Pyhätunturi, einige Charakterzüge eines finnischen Fjeldes. Deutsche Rundschau für Geographie 2.
- HÄYREN; E. 1914. Om vegetation på Pyhätunturi. Terra 26:35-48
1928. Finlands naturskyddsområden. Sveriges Natur 1928:105-123
- KALLIOLA, R. 1941. Pyhätunturin kansallispuisto. Luonnon Ystävä 45:114-120
1942. Pyhätunturin kasvillisuudesta ja kasvistosta. Silva Fenn. 59:1-24.
- Kansallispuistokomitean mietintö 1976:88
- LAUERMA, R. 1964. "Pyhätunturin fossiili". Geologi 1964:3-4
- LINKOLA, M 1966. Viimeiset erämaat. 215 s. Helsinki.
- MALMSTRÖM, K.K 1961. Lintuhavaintoja Lapin luonnonsuojelualueilta. Suomen Luonto 20:74-79.
- MANSIKKANIEMI, H. 1972. Regional differences in the sinuosity of rivers in Finland. Fennia 118.
- NUUTINEN, A.A 1933. Lapin lumoissa. Sivut 29-42.
- Pohjois-Suomen nykyisten kansallispuistojen laajentamista ja eräiden uusien puistojen perustamista koskeva suunnitelma. Suomen luonnonsuojeluliiton ja Metsähallituksen työryhmä 1968. Suomen Luonto 27(4):82-91 Eripainos
- POUTVAARA, M. Komea Koillis-Suomi. Sivut 25-35
- RATILAINEN, T. ja ESKOLA, T. 1976. Luoston Pyhätunturin yleissuunnitelma. Lapin seutukaavaliiton julkaisu n:o 21, sarja A. 162 s.

13.6.1986

D n:o	38/21/86
Saapun	24.6
Esittelijä	Saarna

Metsäntutkimuslaitos

No 19/431/86

Viite Kirjeenne 30.12.1985

n:o 18266/15788/106/85

Asia

Pyhätunturin kansallis-
puiston runkosuunnitelman
vahvistaminen

iiri Parkkinen
21.6-86
RS

./.. Metsäntutkimuslaitos on viitekohdassa mainitussa kirjeessään alistanut ympäristöministeriön vahvistettavaksi eräistä valtion omistamille alueille perustetuista kansallis- ja luonnonpuistoista annetun asetuksen (932/81) 4 §:ssä tarkoitetun, Pyhätunturin kansallispuistoa koskevan hoito- ja käyttösuunnitelman ns. runkosuunnitelmana.

Ympäristöministeriö katsoo, että Pyhätunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman runkosuunnitelma on asianmukaisesti laadittu. Suunnitelmassa esitetyt alueen käyttöä koskevat tavoitteet ja menettelytavat toimenpide-ehdotuksineen ovat pääsääntöisesti kansallispuiston luonteen ja alueen erityispiirteiden asettamat vaatimukset huomioon ottavia. Runkosuunnitelmassa mainittuja, myöhemmin tehtäviä erityissuunnitelmia ympäristöministeriö pitää tärkeinä. Lisäksi ministeriö edellyttää eräiden runkosuunnitelmassa mainitsemattomien erityissuunnitelmien laatimista.

Kappaleisiin 8 (Matkailun yritystoiminta) ja 12 (erikseen vahvistettavat suunnitelmat) viitaten ympäristöministeriö lausuu kannanottonaan, että puiston koillisosan käytön tulee ensisijaisesti palvella kansallispuistoille asetettuja yleisiä luonnontilaisuuden vaatimuksia ja alueella suoritettavien toimien tuleekin tähdätä pääosin kansallispuistoista annetun asetuksen (932/81) mukaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen alueen luonnonmukaisen kehityksen palauttamiseksi. Kansallispuiston koillisosan käyttöä koskevaa erityissuunnitelmaa ei tule laatia ennenkuin ympäristöministeriö on tehnyt ratkaisun alueelle ehdotetusta hiihtohissistä ja laskettelurinteestä. Kansallispuistoon on ehdotettu myös ratsastusreitien perustamista.

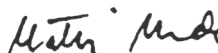
Ympäristöministeriö katsoo, ettei ratsastustoiminnan aloittamiselle kansallispuistossa ole toistaiseksi esitetty riittävän painavia perusteluja. Mikäli ratsastusreitit perustaminen myöhemässä vaiheessa katsotaan tarpeelliseksi, tulee siitä laatia oma erityissuunnitelmansa.

Palovartijan majan kunnostus voidaan yhdistää savottakämppien kunnostusta koskevaan erityissuunnitelmaan. Samaan suunnitelmaan voidaan sisällyttää puiston alueella olevat muut rakennukset kuten päivä- ja autiotuvat sekä mahdollisten uusien tupien kuten esim. valvontatupien rakennustarve. Ympäristöministeriö katsoo, että kaikki kansallispuistoa koskevat erityissuunnitelmat tulee toimittaa ministeriön vahvistettavaksi.

Ympäristöministeriö katsoo, että Pyhätunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamiselle ei edellä selostetuin edellytyksin ole havaittu olevan esteitä. Ympäristöministeriö on tänään päättänyt vahvistaa metsäntutkimuslaitoksen viitekirjeen liitteenä olevassa asiakirjassa olevan suunnitelman edellä mainituin korjauksin.

Kansallispuiston järjestyssäännöstä ympäristöministeriö antaa lausuntonsa erikseen. Järjestyssäännössä on tarkoitus sallia moottoriajoneuvojen käyttö vain niillä teillä, joille se ei ole liikennemerkein kielletty.

Ympäristöministeri

Matti Ahde

Suunnittelija

Urpo Häyrinen

LIITTEENÄ asiakirjat

UH/SS

METSÄNTUTKIMUSLAITOS
TUTKIMUSALUETOIMISTO
UNIONINKATU 40 A
00170 HELSINKI
PUH: 90/661401

ISBN 951-40-1050-7

Valtion painatuskeskus
Kampin VALTIMO
Helsinki 1989